

Redactor Jefe: José Lorenzo.

Coordinador: Jordi Llisterrí.
jllisterrí@vidanueva.es

Diseño: Sonsoles Hernández.

VidaNueva.es

La singularitat del GTER

És un tòpic parlar de Catalunya com a terra de diàleg. És evident que no som perfectes, però sí que el diàleg és una actitud que tradicionalment s'ha volgut respectar i promoure en molts àmbits socials del país. En el camp del diàleg interreligiós també ha estat així. Tot i la majoria aclaparadora de l'Església catòlica, l'àmplia recepció del Concili Vaticà II a Catalunya hi va tenir un impacte molt positiu en aquest àmbit. El moviment va començar sobretot des de la base de les confessions religioses, però s'ha anat estenent als dirigents institucionals. Aquesta és la singularitat del Grup de Treball Estable de Religions (GTER) que ara fa deu anys: el consell el formen representants oficials de les comunitats catòliques, protestants, islàmiques, jueves i ortodoxes establertes a Catalunya. Coincidint amb aquest aniversari, repassem la trajectòria del GTER. Alhora, presentem una pinzellada de la visió que tenen de la realitat religiosa a Catalunya els representants de cadascuna d'aquestes confessions.

DEU ANYS DE TREBALL ESTABLE ENTRE LES RELIGIONS

El GTER, una experiència per concretar el diàleg interreligiós

JORDI LLISTERRI

Concessió del III Premi en Convivència i Diàleg Interreligiós al pastor protestant de Terrassa **David Muniesa**. Sessió al Parlament de Catalunya sobre la contribució de les religions a pal·liar les conseqüències de la crisi dins la Setmana Mundial de l'Harmonia Interconfessional. Un pronunciament conjunt a favor de la llibertat religiosa a l'Iran. Un altre condemnant el segrest de nenes a Nigèria. Ruta i jornada de portes obertes a diversos centres religiosos de Barcelona amb motiu del Dia Internacional de la Pau. Un taller gratuït de formació sobre la presència de les comunitats religioses a les xarxes socials. Organització de cursos per a funcionaris amb la Direcció General d'Afers Religiosos, conjuntament amb l'ISCREB, Cristianisme i Justícia i Migra Studium. Un seminari amb el Consell Audiovisual de Catalunya sobre el tractament de les religions en els mitjans de comunicació, per impulsar l'informe que s'està elaborant sobre la pluralitat religiosa en aquest àmbit. Participació en l'organització de la III Trobada Interreligiosa Iberoamericana, prèvia a la Címera Iberoamericana de Caps d'Estat i de Govern a Panamá.

Aquesta és una part de l'activitat del darrer curs del Grup de Treball Estable de Religions (GTER), que ha celebrat els deu anys. Una agenda que parla de les finalitats d'aquesta taula de diàleg: sensibilitzar sobre la diversitat religiosa, atendre demandes de les comunitats, establir lligams entre les confessions i la societat, i assessorar les administracions públiques.

Deu anys enrere, Catalunya ja acumulava una llarga tradició en diàleg interreligiós. Primer amb el moviment ecumènic, en què va ser pioner el Centre Ecumènic de Catalunya impulsat pel franciscà **Joan Bo-**

tam. També l'Entesa Judeo-Cristiana de Catalunya, amb la significativa empena del rabí **Carles Benarroch**, molt abans que estigués de moda imitar un papa amb amics jueus. O l'experiència d'un servei interreligiós en un mateix centre de culte durant els Jocs Olímpics de Barcelona. O el grup de Diàleg Interreligiós Monàstic.

Tot això va cristal·litzar de manera més visible en el Parlament Mundial de les Religions, segurament l'activitat més reeixida del Fòrum de les Cultures 2004. Aquest parlament internacional va arribar a Barcelona de la mà del Centre Unesco de Cata-

Faltava un consell que aplegués els representants oficials

lunya, que feia anys que treballava en el camp del diàleg interreligiós a través de l'AUDIR, l'Associació Unesco per al Diàleg Interreligiós. Impulsada també per l'estreta relació amb el filòsof **Raimon Panikkar**, l'AUDIR ja havia portat a Barcelona plataformes internacionals com la Iniciativa Religions Unides. També van crear l'única revista especialitzada en diàleg interreligiós que s'edita a Espanya, *Dialogal*.

Més que doctrina

Els representants oficials de les religions presents a Catalunya no havien quedat al marge d'aquestes iniciatives. I, especialment des de l'àmbit catòlic després de la nova mirada que va suposar el Vaticà II, els representants de les confessions religioses acostumaven a ser presents en aquests actes i iniciatives promogudes per diverses plataformes.

Però faltava una cosa. Un organisme que aplegués els representants oficials de les confessions presents a Catalunya. I així neix el GTER a principis del 2004. Amb la idea que les mateixes confessions, sense menysprear el treball d'altres entitats, fossin les responsables i les protagonistes de les relacions interreligioses a Catalunya.

La singularitat del Grup de Treball Estable de Religions és que les persones que en formen part no ho fan a

títol individual, sinó amb el reconeixement i en nom de la seva confessió religiosa. I de manera estable, és a dir, amb un consell que es reuneix de forma regular, almenys una vegada al mes. I que pren decisions per consens, no per majories, perquè es reconegui un pla d'igualtat entre totes les confessions.

Des del principi el grup ha estat format per cinc tradicions religioses, les que tenen signats acords amb l'Estat i estan considerades de "notable arrelament". Amb un representant oficial hi són presents l'Església catòlica, representada per l'Arquebisbat de Barcelona; el Consell Evangèlic de Catalunya (CEC); l'Església ortodoxa del Patriarcat de Sèrbia i el Patriarcat Ecumènic de Constantinoble; la Comunitat Israelita de Barcelona (CIB), i la Federació Islàmica de Catalunya (FICAT), a través del Consell

Diverses activitats organitzades pel GTER en els darrers deu anys

Islàmic Cultural de Catalunya. Més recentment s'hi ha sumat la Unió de Comunitats Musulmanes de Catalunya (UCIDECAT). Des del catolicisme també es compta amb la presència del Bisbat de Terrassa.

Al costat d'aquest grup nuclear de les principals tradicions, també s'han establert relacions amb altres confessions que es troben en el Consell Interreligiós de Catalunya: la comunitat bahá'í, la budista, la sikh, la taoista i l'Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies.

Com és bastant habitual en els ambients confessionals, la tasca del Grup s'ha desenvolupat sense una gran estructura. Només hi ha una persona amb dedicació al GTER, el director **Joan Hernández**. La resta d'iniciatives depenen del voluntariat o de l'estructura de les mateixes confessions. A més del treball del consell, també s'han creat comissions d'àmbits específics com la de Centres Penitenciaris, on la majoria de religions tenen una significativa presència de voluntariat; la de Prevenció i Mediació de Conflictes, un dels puntals dels objectius del GTER; o la que formen les entitats d'ajuda social vinculades a les diverses confessions.

Aquest treball en camps concrets respon a una de les intuïcions principals del GTER: no és un espai de diàleg doctrinal o de debat teològic, sinó un grup de col·laboració pràctica. La idea és que a través dels fets concrets s'arriba a un intercanvi profund i a un veritable diàleg. I per això diuen que volen allunyar-se tant d'un pur debat o estudi entre religions, sense cap incidència en la realitat, com d'un activisme irreflexiu. Així és com creuen que poden promoure la pau i l'harmonia entre les religions, eliminant prejudicis i estereotips entre elles i davant la societat.

Centrevistes per Eulàlia Tort

Quina és la presència protestant a Catalunya?

Segons el darrer mapa dels centres de culte de Catalunya, elaborat per la Generalitat el 2013, l'Església catòlica segueix sent la majoritària, amb el 84% dels centres de culte, i les confessions minoritàries agrupen el 16% restant. L'Església protestant és, però, la més significativa dins les religions minoritàries. El 52% dels centres de culte són evangèlics. I aquesta és una tendència que va a l'alça: l'Església protestant és la que ha obert un major nombre de centres de culte en els darrers tres anys, concretament 57.

Podem atribuir aquest augment a l'arribada de nousvinguts?

Quan es va constituir el Consell Evangèlic de Catalunya, el desembre de 1981, aplegàvem 200 comunitats. Actualment, més de 30 anys després, en som unes 700. Aquestes xifres mostren l'enorme creixement de l'Església protestant a Catalunya. Un creixement que s'ha realitzat de manera sostenible en el temps, fins i tot en els pitjors anys de la dictadura franquista. Per tant, no és veritat que només hàgim crescut a causa de la immigració.

Però és innegable que aquest increment és reflex de la realitat llatinoamericana, on les Esglésies evangèliques són cada cop més presents...

En línies generals podem dir que s'han seguit dues tendències. Hi ha

Guillem Correa

Secretari general
del Consell Evangèlic
de Catalunya

“Mentre no es doni la igualtat en el finançament, ens considerem discriminats”

hagut germans nousvinguts que s'han integrat en les comunitats ja establertes a casa nostra i d'altres han considerat que havien de crear les seves pròpies comunitats. En qualsevol cas, des del Consell Evangèlic de Catalunya hem volgut evitar que es creessin dues xarxes d'Esglésies i per això vam crear el Comitè Evangèlic per a la Immigració de Catalunya.

L'Església protestant se sent en peu d'igualtat respecte a la catòlica?

Històricament hem reivindicat la neutralitat de l'Estat. Després de tants anys de democràcia, el cofinançament de la comunitat protestant no està resolt. Ens sembla bé que es financi l'Església catòlica, però nosaltres demanem les mateixes condicions. No volem privilegis, reclamem que s'apliqui a la comunitat protestant el que des de fa anys s'aplica a la resta d'agents socials. Mentre no es doni aquesta igualtat, ens considerem discriminats.

Mohamed Halhou

Portaveu del Consell Islàmic Cultural

“La formació és decisiva per evitar

Quines són les principals peticions de les comunitats musulmanes?

La nostra federació representa uns trenta oratoris i la nostra feina consisteix, en la majoria de casos, a donar-los suport per a la regularització de les entitats. Els principals reptes de l'islam a Catalunya tenen a veure amb els espais de culte, que han de respectar

les ordenances municipals i les lleis del Govern de la Generalitat. Sovint els conflictes que es produeixen en l'àmbit local tenen a veure amb la manca de diàleg entre comunitat i Administració.

Recordem que a Catalunya hi ha 231 oratoris però cap mesquita...

Totes les religions, excepte la catòlica, compartim el

mateix problema. Els protestants, els sikhs, els ortodoxos i també els musulmans topem amb dificultats per obrir nous centres de culte. La qüestió, però, és que el Parlament de Catalunya va aprovar l'any 2009 la llei per a la regulació d'aquests espais i el que sí que volem fer és una crida perquè els municipis utilitzin i respectin aquesta llei.

“Aquí no hay antisemitismo, solo algunas reacciones violentas individuales

¿Los últimos meses de guerra en Gaza afectan a la percepción que los catalanes tienen del judaísmo?

En líneas generales, diría que hoy existe una mayor información sobre la comunidad judía en Cataluña, pero todavía hay desconcierto en lo referente al Estado de Israel. Durante los meses del conflicto armado hemos visto que los medios de comunicación a menudo han mezclado la realidad política de Israel con la de las comunidades judías. Y es evidente que ser israelí no es sinónimo de ser judío. En Cataluña hay algunos grupos minoritarios que sí nos han llamado asesinos, pero es algo tan

absurdo como considerar que todos los musulmanes son terroristas. Estas reacciones son fruto de la ignorancia o los prejuicios, pero por fortuna no hemos tenido incidente alguno.

¿Cuál es la presencia del judaísmo en Cataluña?

Hay unos 15.000 judíos, aunque la mayoría no forma parte de ninguna comunidad. Son judíos, pero no se identifican como tales. Tenemos cuatro comunidades, cada una con una sensibilidad distinta en la práctica religiosa, algunas más progresistas y otras más conservadoras. También hemos detectado que, en los últimos años, ha habido una llegada importante

de juventudes de Israel, básicamente chicos y chicas de entre 25 y 35 años.

¿Por qué?

Creo que es un fenómeno que tiene que ver con la realidad de Medio Oriente. En Cataluña encuentran un lugar similar a Israel, a orillas del mar Mediterráneo, pero con la paz y tranquilidad que tanto ansían. Aquí no hay antisemitismo, solo algunas reacciones violentas individuales. Los judíos pueden vivir en libertad su religión como cualquier ciudadano.

¿Encuentran dificultades para manifestar públicamente su fe?

Creo que es importante alabar la actividad de la Generalitat en este asunto, ya que hay un trato igualitario con todas las religiones. Sin embargo, a nivel social sí veo que se mezcla la cuestión religiosa con la migratoria. Una cosa es hablar de las necesidades de los inmigrantes para su subsistencia, y otra es considerar la libre expresión religiosa de cualquier ciudadano. Por esto es importante el trabajo que hacemos de diálogo interreligioso, entendido como una fraternidad que promueve la convivencia. Es el mismo espíritu del actual Papa. **Francisco** busca recuperar todo aquello que tenemos en común las religiones monoteístas en lugar de centrarse en las divergencias.

de Catalunya

les tergiversacions i les radicalitzacions”

Una onada d'extrema dreta travessa Europa i aquí hi ha Plataforma x Catalunya...

El creixement de l'extrema dreta és una notícia nefasta no només per als musulmans, sinó també per a la democràcia mateixa. Aquests partits que no accepten l'altre s'aprofiten de la crisi i del malestar social per atacar les minories, les quals són

una presa fàcil. Per això és important que les comunitats musulmanes estiguem a l'altura de les circumstàncies.

Vostè dona molta importància a la formació del personal religiós que atén els centres. Per què?

Les persones que es dediquen a l'ensenyament i a la formació en les nostres associacions religioses són

decisives per detectar les tergiversacions del missatge i evitar les radicalitzacions. No els manca formació teològica, però sí informació sobre l'entorn, la història del país i com cal actuar com a minoria. Per això, des de l'any 2005, en col·laboració amb la Direcció General d'Afers Religiosos, impartim formació per a imams.

L'aposta són els joves?

Els joves són el futur i el garant de la continuïtat de les nostres comunitats. Les famílies musulmanes hem d'estar molt atentes als missatges que escolten els joves, tenir cura de la seva formació religiosa, familiar i comunitària. El nostre somni seria tenir un bon planter de joves catalans i musulmans que garanteixin un futur pròsper i de convivència.

Joan García

9 Vicari general per a Espanya i Portugal del Patriarcat de Sèrbia

“Calen projectes d’intercanvi entre Orient i Occident per sortir dels tòpics”

Quina presència té l'Església ortodoxa a Catalunya?

Avui hi ha uns 200.000 creients, tot i que la crisi ha fet que molts, sobretot romanesos, hagin tornat al seu país. A les nostres parròquies atenem creients procedents de dotze nacionalitats diferents.

L'Església ortodoxa és multicultural, doncs.

Ara fa vint anys, l'Església dependent del Patriarcat de Sèrbia és la que va fer la recepció de tots els immigrants procedents de l'est. Això ha fet que les nostres parròquies siguin multiètniques, tot i que a mesura que han anat arribant creients dels diferents patriarcats, les Esglésies pròpies s'han anat instaurant i creant noves comunitats. En els últims tres anys s'han obert 22 comunitats cristianes ortodoxes a Catalunya, cosa que representa un increment del 70%.

Quina relació mantenen amb les altres tradicions cristianes?

Immillorables. L'Església romana és majoritària, però les nostres relacions són magnífiques. Si hi hagués algun greuge, seria de caire polític, ja que no tenim les ajudes que ens haurien d'arribar com

a contrapartida a l'acció social, mèdica, psicològica o jurídica que duem a terme.

La Generalitat atén la diversitat?

En aquests moments el més determinant ha estat la crisi. Fins ara teníem un acord signat amb la Generalitat que ens permetia dur a terme projectes a llarg termini. La crisi ha fet que moltes d'aquestes iniciatives s'hagin vist interrompudes i hem hagut de buscar vies alternatives de finançament. Em refereixo a projectes socials, mèdics o fins i tot d'intercanvi cultural. Un dels nostres objectius és donar a conèixer la realitat de Catalunya entre els diferents patriarcats de l'Església ortodoxa. Calen projectes d'intercanvi entre Orient i Occident per sortir dels tòpics i conèixer-nos mútuament. Allà al·lucinen quan els explico que celebrem la mateixa litúrgia però en català.

Com valora la seva participació en el GTER?

Les religions compartim una sèrie de necessitats que ens són comunes i que no tenen res a veure amb la teologia: la presència als hospitals, els cementiris o la visibilitat del fet religiós en la societat s'han de pensar de manera conjunta.

En Catalunya existen tres federaciones islámicas. ¿Qué distingue a UCIDCAT?

UCIDCAT es la representación en Cataluña de la Unión de Comunidades Islámicas de España, UCIDE. Si consideramos todo el territorio español, es en Cataluña donde hay más musulmanes, así que no es extraño que coexistan tres federaciones islámicas distintas. Aquí, nuestra federación agrupa a un total de 150 comunidades y representamos al 65% de la comunidad musulmana.

Antoni Matabosch

Representant de l'Església catòlica al GTER

Catalunya té tradició de relació amb altres religions?

Des del 1950 s'ha promogut a Catalunya el diàleg ecumènic, és a dir, el diàleg entre cristians catòlics, protestants i ortodoxos, però des de fa deu anys, amb l'arribada de gent d'altres religions, hem entès que calia parlar de diàleg interreligiós.

L'Església catòlica, com a majoritària, ajuda les altres religions de Catalunya en la consecució de les seves reivindicacions?

Evidentment, els drets humans i els drets religiosos s'han de reconèixer a tothom. Però hem de distingir entre igualtat, donar a tothom el mateix, i equitat, donar a cadascú segons el que necessita. Totes les religions han de tenir els mateixos drets i oportunitats, però aplicats a la seva realitat. Per tant, crec que és més encertat parlar d'equitat que d'igualtat.

“Quieren que abramos centros de culto en zonas industriales como si fueran fábricas”

¿Podemos hablar de diversidad en el islam de Cataluña?

La mayoría de las comunidades musulmanas de Cataluña está formada por marroquíes, así que predomina el sunismo malikista. Sin embargo, nosotros no imponemos ninguna escuela, sino que son las mismas comunidades, junto al imán, las que eligen por qué vía optan. Nuestro trabajo consiste en representar a las comunidades ante la Administración local o autonómica y mediar ante los posibles conflictos.

¿A qué clase de conflictos se refiere?

Trabajamos dentro de las comunidades cuando se producen conflictos entre los miembros de la junta y los fieles. En la mayoría de casos, las personas que están al frente no tienen formación, son personas que, de un día para otro, se vieron obligadas a asumir responsabilidades comunitarias. Nosotros intentamos enseñarles aspectos básicos sobre el funcionamiento de una institución religiosa. También mediamos en los

casos en los que aparecen los problemas de convivencia con la vecindad.

¿Qué papel juegan las administraciones locales en la gestión del conflicto?

Nos parece bien que la Administración gestione la visibilidad de la práctica religiosa en el espacio público, pero hoy tenemos un problema con la apertura de nuevos oratorios. Algunos ayuntamientos de Cataluña han elaborado normativas que obligan a las minorías religiosas a abrir sus centros

en zonas industriales, como si de fábricas se tratara.

¿Prejuicios hacia el islam?

Los gestores políticos todavía no asumen la responsabilidad de facilitar la integración de gran parte de los miembros de la sociedad catalana. En todo lo que tiene que ver con religiones minoritarias, vemos que los políticos siempre se toman muy en serio el balance de pérdida o ganancia de votos. Olvidan el papel que puede jugar la religión para la consecución de la paz social.

“Crec que és més encertat parlar d'equitat que d'igualtat”

Com es posicionen davant la problemàtica de les religions minoritàries per obrir nous centres de culte?

L'Església catòlica està a favor que les altres confessions

tinguin els seus propis centres de culte. Des del GTER hem intentat mediar en els conflictes entre comunitats religioses, ajuntaments i associacions de veïns, sobretot en els casos

d'oratoris musulmans, que són els que desperten més polèmica a escala local. A més, a la Diòcesi de Barcelona ajudem les Esglésies ortodoxes sempre que ens ho demanen. Hem

acollit búlgars, romanesos, còptes, georgians, russos i grecs, cedint-los parròquies perquè puguin celebrar.

Quin seria un model de convivència interreligiós vàlid?

Hi ha tres models. Per un costat, el multiculturalisme, un sistema en què tothom viu segons la seva identitat i tradició. Aquest és el model vigent als països anglosaxons, i ja s'ha demostrat que no funciona perquè acaba produint guetos marginals. Un segon model seria el francès, en què es tracta d'assimilar, fer abandonar la identitat pròpia de les minories en benefici d'una identitat nacional més gran. Aquest model, però, també ha fracassat perquè els immigrants no es reconeixen ni en la seva identitat original ni en l'adquirida. És per això que penso que hauríem d'apostar per un model intercultural o interreligiós, és a dir, cadascú conserva allò bàsic de la seva tradició, però s'integra en el marc d'uns valors comuns.

Acte de celebració institucional del 7 de juliol al Palau de la Generalitat

El deu anys del GTER es van celebrar aquest mes de juliol en un acte institucional al Palau de la Generalitat. Es va fer amb la màxima presència institucional: el president de la Generalitat, **Artur Mas**, i la vicepresidenta del Govern, **Joana Ortega**. Mas va elogiar “l’actitud madura i responsable” del GTER, que es concreta en “no esperar que algú altre ens faci la feina, sinó que la fem nosaltres; en la pedagogia de l’acció, fer i fer junts malgrat ser gent ben diversa; i en l’esperit de consens, l’esperit de maduresa democràtica”. Una realitat de diàleg que “pot construir una societat millor i que ha de ser l’aspiració de les religions i de totes les persones que estem involucrats en la vida pública”.

Aquest reconeixement institucional amb motiu del desè aniversari mostra la sintonia i col·laboració que el GTER sempre ha mantingut amb les administracions públiques. Per exemple, ja fa anys que durant la Setmana Mundial de l’Harmonia Interconfessional celebra un acte al Parlament de Catalunya on es dóna veu a representants de diverses confessions. També els membres del GTER, com a representants oficials de les confessions, van tenir una veu qualificada durant la tramitació de la Llei de Centres de Culte. I, en l’acte dels deu anys, es va agrair també “la bona feina” amb la Direcció General d’Afers Religiosos de la Generalitat i

Una forta presència institucional

amb el Comissionat d’Afers Religiosos de l’Ajuntament de Barcelona.

Alhora, el GTER ha volgut alimentar les relacions internacionals. Per això ha establert convenis de col·laboració amb dues delegacions continentals de ‘Religions for Peace’, amb la plataforma interreligiosa ‘Marseille Esperance’, o amb la Plataforma Interconviccional de Brussel·les. Especialment intensa ha estat la col·laboració amb la Secretaria General del Fòrum Iberoamericà. Des del 2011, amb altres entitats internacionals, organitzen una trobada interreligiosa prèvia a cada Cimera Iberoamericana de Caps d’Estat i de Govern, els quals reben oficialment les propostes formulades pels representants religiosos. Concretament, en la primera reunió a Paraguai es va tractar del desenvolupament des de la perspectiva de les comunitats de fe. La segona, que es va celebrar a Barcelona, va ser sobre la relació entre els països iberoamericans. I, la tercera, a Panamà, sobre l’aportació

J. LL. B.

de les religions a la cultura i la societat. Arran d’aquestes relacions, l’acte dels deu anys també va incloure una conferència de **Fernando García**, assessor de la Secretaria General del Fòrum Iberoamericà, i del bisbe auxiliar de Marsella, **Jean-Marc Aveline**.

“Volíem crear un nou paradigma de relació en el diàleg entre religions”, va afirmar en aquest acte **Antoni Matabosch** com a president de torn del GTER. L’esdeveniment va servir per reivindicar que “les religions són font de sentit, de valors per viure humanament” i que, a més de “la configuració de la persona, també tenen una funció social i d’humanització de la societat”. Matabosch també va remarcar la necessitat de la feina del GTER en una societat cada vegada més plural: “Els signes dels temps empenyen a treballar tots junts per donar un testimoni de la profunditat del fet religiós per a les persones i mostrar que fan un gran servei a la societat actual. El pluralisme ens envigoreix”.